

FROM DESIGNER DRUGS TO CANCER RESEARCH

Dizájnerdrogoktól a rákkutatásig

AZ ARANYPÁNT-DÍJ ÉS A GERGELY ALEXANDRA EMLÉKDÍJ IS A HÉTKÖZNAPI HŐSÖKET HÍVATOTT KITÜNTETNI. HOGY MITŐL HÉTKÖZNAPI EGY MÉLYSZEGÉNYSÉGBŐL KITÖRT MOLEKULÁRIS GENETIKUS, AKI A RÁKKUTATÁS MELLETT JÓTÉKONYSÁGI SZERVEZETEKSEL EGYÜTTMŰKÖDVE PRÓBÁLJA A KISEBBSÉGBEN ÉLŐ FIATALOKAT ARRÁ BUZDÍTANI, HOGY MERJENEK KITÖRNI, AZT NEHÉZ LENNE MEGMONDANI. BESZÉLGETÉS HORVÁTH JÓZSEFFEL, EGY EGYÁLTALÁN NEM HÉTKÖZNAPI, NAGYON OKOS, EMPATIKUS, TETOVÁLT, ROMA RÁKKUTATÓVAL.

BOTH THE ARANYPÁNT AWARD AND THE GERGELY ALEXANDRA MEMORIAL AWARD ARE GIVEN IN RECOGNITION OF EVERYDAY HEROES. IT WOULD BE HARD TO TELL WHAT MAKES A MOLECULAR GENETICIST WHO BROKE OUT OF EXTREME POVERTY EVERYDAY, WHEN IN ADDITION TO CANCER RESEARCH HE ALSO WORKS WITH CHARITIES TO TRY TO ENCOURAGE YOUNG PEOPLE IN MINORITIES TO DARE TO BREAK OUT. AN INTERVIEW WITH JÓZSEF HORVÁTH, A NOT THE LEAST EVERYDAY, VERY SMART, EMPATHETIC, TATTOOED ROMA CANCER RESEARCHER.

Mesélj egy kicsit arról, milyen volt a gyerekkorod Karcagon.

Karcagon két nagyobb cigánytelep van, a déli és az északi kül-város, vagyis pont a város két szélére kerültünk. Éles és érezhető határ választott el minket a magyarok lakta területektől, mindenki tudta, honnan kezdődik a cigánytelep. Egyébként az az érdekes, hogy én a kilencvenes években nőttem fel, és akkoriban sokkal kevésbé éreztem a cigány–magyar ellentétet. Persze akkor még nem volt ekkora a média ereje, a gyűlöletpropaganda hatására pedig most ember és ember között is gyűlölet uralkodik.

Akkoriban a magyarok sem éreztették veletek a különbséget?

Nem volt jellemző. A tanárok az általánosban ugyanúgy bántak velünk, nem tettek különbséget, mindenkinek megmondták, ha nem tanulsz, még utcaseprőnek sem vesznek fel. Érdekes, hogy akkor még a munkahelyek, az általános iskolák, az óvodák és a gimnáziumok is úgy tevődtek össze, hogy nagy volt a keveredés. Nem volt erős szegregáció, mint most, magától értetődő volt, hogy ahogy vannak magyarok, úgy vannak cigányok is. Az iskolában sem azért verekedtünk soha, mert valakinek világosabb vagy sötétebb a bőre, hanem mert fiúgyerekek voltunk és kész.

Tell us a little bit about what your childhood was like in Karcag.

There are two major gypsy slums in Karcag on the southern and northern outskirts, so we were placed on the two edges of the town. A sharp and perceptible border separated us from the areas inhabited by Hungarians, everyone knew where the gypsy slums began. But the interesting thing is that I grew up in the nineties, and at that time I felt much less of the Gypsy-Hungarian conflict. Of course, the power of the media was not so great then, and now, as a result of the hate propaganda, there is hatred among people of any ethnicity.

Did they make you feel that Roma families lived in much more modest circumstances?

Not typically. The teachers treated us the same in elementary school, they didn't differentiate, they told everyone that if we didn't study, we wouldn't even be hired as street sweepers. Interestingly, at the time, even workplaces, elementary schools, kindergartens, and high schools were made up in a way that we mingled with each other. Segregation wasn't as strong as it is now, it was self-evident that as there are Hun-

Mit tartasz otthonodnak?

Gyerekkori otthonom egyértelműen a karcagi Nyár utca, de mivel korán kirepültem, ezért sok helyen éltem. Tizennégy évesen elkerültem Pécsre egy elit gimnáziumba, ahol speciális, pozitív szegregációban folyt a magas színvonalú oktatás, rengeteget tanultunk. De mivel oda-vissza 800 kilométerről van szó, nem volt fenntartható ez az állapot már csak azért sem, mert a szüleim akkoriban kezdtek válni, nekem pedig támogatnom kellett édesanyánkat. Mi már fiatalunkban arra törekedtünk, hogy tudjunk dolgozni, alig vártuk, hogy elvállalhassunk valami diákmunkát és függetlenedjünk. A munka nekünk természetes volt, mindig megkerestük magunknak az írószere, ruhára, tanönyvre valót.

Édesanyád három osztályig, édesapád az érettségiig jutott. A tanulást illetően nagyra törő példa tehát nem volt a közvetlen környezetben, te mégis ezt az utad választottad. A támogatást azért megkaptad otthonról? Lelki síkon és az elfogadás szintjén érte a kérdést.

Nem voltak hatalmas kötelező elvárások, ahogy visszahúzó erő sem. De azt azért mondták, hogy csináld meg a leckét fiam, csak úgy mehetsz ide vagy oda. Ez így volt Péccsel is, mondtam anyámnak, hogy tudom, hogy messze van, de nekem ez egy nagyon jó lehetőség, mert a Gandhiban végre nem kell majd attól félnem, hogy elkezdenek cseszteni, csak mert cigány vagyok, vagy hogy azt éreztetik majd velem, hogy sosem fogok közéjük tartozni. Ott tényleg nem éreztem.

Később, az egyetemen, vagy most igen?

Mi, értelmiségi cigányok vagyunk a legrosszabb helyzetben, mert már nem tartozunk a cigányok közé, magyarok meg ugye sosem leszünk.

Gondolatok a senki földjéről.

Ez tényleg így van, mi sehová sem tartozunk. Ha valaki nem tudja egyből, hogy ki vagy és mire vitted az életben, akkor csak a C betűt látja a homlokodon, ha meg visszamész a cigánytelepre, akkor meg már tehetősnek számítasz, vagyis nem vagy közülük való sem. Az egyetemen is végig ezt éreztem, hogy oké, hogy tudok, de soha nem fognak igazán el- és befogadni.

Visszatérve a visszahúzó erőre, ez gyerekkorodban a társaid, barátaid részéről sem volt érezhető? Mert sokszor emiatt sem tudnak kitörni a fiatalok.

Bennem mindig jól keveredett a lehetsz egyszerre vagány és jó tanuló kombó, bár az igazsághoz hozzátartozik, hogy a magatartásom miatt volt, hogy az osztályfőnök elküldött az iskola-pszichológushoz, mert szerinte kezelhetetlen voltam. A barátok engem is húztak, volt egy két meredek helyzet, de mindig figyeltem, hogy a csínytevés ne csapjon át bűnözésbe.

Neked vannak előítéleteid?

Persze... Mindenkinnek vannak. Mikor kint voltam Angliában,

garians, there are gypsies too. We never fought at school because someone had lighter or darker skin, but because we were boys and that's it.

What do you consider your home?

My childhood home is clearly Nyár street in Karcag, but since I left the nest early, I lived in many places. At the age of 14, I went to an elite high school in Pécs, where I received a high-quality education in special, positive segregation, and we learned a lot. But since it was 800 km back and forth, this situation was unsustainable, not the least because my parents were getting divorced at the time, and I had to support our mother. From an early age, we were keen to be able to work, eager to have a student job and become more independent. Work was natural for us, we always earned enough for stationery, clothes and textbooks.

Your mother only finished third grade and your father graduated high school. So, there were no ambitious examples of studying in your immediate environment, yet you still chose this path. Did they support you at home anyway? I mean this both on a mental level and in terms of acceptance.

There were no huge compulsory expectations, but nor were they holding me back. But they did tell me to “do your homework, son, otherwise you can't go anywhere”. It was the same with Pécs, I told my mother that I knew it was far away, but it was a very good opportunity for me, because in Gandhi finally I didn't have to be afraid that I'd be bullied just because I am a gypsy or that I would be made to feel that I would never be one of them. I really didn't feel that there.

Did you later at university, or do you now?

We, intellectual gypsies, are in the worst situation, because we no longer belong with the gypsies, and we will never be Hungarians of course.

Thoughts from no one's land.

That's really the case, we don't belong anywhere. If someone doesn't know right away who you are and how much you have accomplished in life, they will only see the letter G on your forehead, and if you go back to the gypsy slum, you will be considered wealthy, meaning you're not one of them either. Throughout university, I felt like it was okay that I know things, but they would never really accept and include me.

Going back to the forces holding you back, did you not feel it as a child from your peers or friends either? Because often this is one of the reasons young people can't break out.

I have always been a good combination of a tough guy and a good student, but truth be told my behavior was the reason the class teacher once sent me to the school psychologist, because he thought I was unmanageable. My friends teased me too, there were a few close calls, but I always made sure that pranks didn't turn into crimes.

Leeds környékén, ott például rengeteg a pakisztáni. Bementem a plázába és jött az érzés, a félelem, hogy mikor fog robbanni valami. Rájöttem, hogy nem szabad így gondolkodni, de azért mégis ezek a fenntartások jönnek elő automatikusan az emberből. Egy magyar ugyanezt érzi egy cigánnyal kapcsolatban.

Azt, hogy végül mi lett belőled, önmagadon kívül egy inspiráló biológia-tanárnőnek és egy necces témaválasztásnak köszönheted, ha jól tudom.

Pécsről hazatérve végül a helyi mezőgazdasági technikumban kötöttem ki. Zsuzsa néni volt az, aki megkért, hogy foglalkozzak a biológiával, mert nagyon jól ment, és pont akkoriban hozták létre a TUDOK-ot – ugyanolyan, mint az egyetemen a TDK –, ahol voltak különböző témák, köztük a drogzutatás is. Elsőként Zsuzsa néni mondta, hogy próbáljunk meg ezen elindulni, én meg a kétezres évek elején már mindennel találkoztam otthon, Karcagon minden megfordult a fiatalok kezében. Rengeteg dologról lehetett volna írni, de a választás mégis a fiatalok körében már akkor is sztárdrognak számító marihuánára, azaz fűre esett. A tanárnővel pedig azon az úton indultunk el, hogy mi játszódik le az emberi agyban droghasználat közben, amivel kapcsolatban akkoriban dr. Haller József és dr. Freund Tamás kutatócsoportja közölt jelentős eredményeket. Ennek központi témája a saját boldogsággközpontunk volt, ami a belső endokannabinoid rendszer.

Miről szólt ez a kutatás?

Röviden, ha elszívsz egy spanglit, pszichózis jön létre, ugyanúgy, mint amikor boldog vagy, csak nem olyan intenzíven és töményen érzed, mintha elszívnál egy füves cigit, de maga a rendszer ugyanaz. Vicces, de magyarul van egy saját „fűközpontunk”. Ezt az eredményt a fű történetével együtt akartam átadni, aminek a végén a kutatási részemhez a külvárosról és a saját középiskolámról készítettem anonim kérdőívet. Nagyon durva adatok jöttek ki, volt olyan, aki már 14 éves korában aktívan füvezett.

Hogyan fogadta a tudományos világ a roma diák kutatómunkáját a drogzokról?

Az első versenyem Csurgón volt, akkor betettek ökológusok közé. Egy katolikus iskolában, egyedüli cigányként... Tudtam, hogy már maga a téma is necces, láttam rajtuk, hogy nem is várnak sokat. De amikor elkezdtem beszélni, láttam, éreztem rajtuk, mennyire nem ezt várták, nem voltak felkészülve arra, hogy lerombolok minden sztereotípiát. Végül csak hatodik lettem, ami a kedvemet is szegte, de akkor mondta Zsuzsa néni, hogy megint lesz a TUDOK, az országos döntő, ráadásul itt Debrecenben, úgyhogy jelentkeztünk. Nem volt túl nagy kedvem hozzá. Amikor bementek az első három helyezettet, úgy voltam vele, hogy na, nekem itt meszeltek! Nem számítottam arra, hogy a nagydíj kihirdetésénél a saját nevemet fogom hallani. Fantasztikus volt. Akkor már tudtam, hogy én kutató szeretnék lenni, de azt egyáltalán nem láttam, hogy hogy lesz ebből fix állás, kereset stb., és ezt én sosem hagyhattam figyelmen kívül. Úgyhogy amikor

pullover/sweatshirt Dolce Gabhana (Heaven Store)

We, intellectual gypsies, are in the worst situation, because we no longer belong with the gypsies, and we will never be Hungarians of course.

Do you have prejudices?

Of course... Everyone does. When I was in England, around Leeds, there are a lot of Pakistanis there, for example. I went into the mall and the feeling came, a fear that something was going to explode. I realized I mustn't think that way, but still, these reservations come to the surface automatically. Hungarians feel the same about gypsies.

What you have become in the end is thanks to, apart from yourself, an inspiring biology teacher and a risky topic, if I'm correct.

Returning from Pécs, I ended up in the local agricultural vocational school, where we learned about a lot of things: agricultural economics, biology. It was a teacher, Zsuzsa, who asked me to focus on biology because I was really good at it, and it was at that time that TUDOK was set up – it's the same as TDK (Students' Scholarly Circle) at university – where there were different topics, including drug research. She was

mondtam Zsuzsa néniemnek, hogy inkább katona leszek és jelentkezem a Nemzetvédelmi Egyetemre, nem engedte. Egyszerűen nem írta alá a jelentkezési lapomat. (nevet) Tényleg neki és az akkori osztályfőnökömnek, Futó Lajos tanár úrnak köszönhetek mindent.

Hogyan lett ebből rákkutatás?

Végül a Debreceni Egyetem biológia szakára kerültem, ahol elvégeztem a BSC-t majd a mesterszakot. Én a genetikának azzal a részével szeretek foglalkozni, ami elsősorban a gének mutációjából (változás a genetikai állományban) eredő megbetegedésekkel foglalkozik, így jött képbe a rákkutatás. Bár sokan nem tudják, de a rák az egyik legveszélyesebb genetikai betegség, hiszen egyetlen egy végzetes mutáció, és ezáltal egy sejt is elég ahhoz, hogy kialakuljon.

Ti ilyenkor pácienssel is foglalkoztok?

Mi pácienssel nem foglalkozhatunk semmilyen szinten, azzal csak az orvos.

Tehát a doktor úr megszólítás nem állja meg a helyét?

Nem, de hiába mondom, akkor is hozzáteszik! (*nevet*) Ezt egyébként jó, hogy megkérdezted! Nekem nincs doktori címem, és ez nem titok, nincs összefüggésben a titulus azzal, amit csinállok. Az Aranypánt-díj elnyerése után sokat szerepeltem a médiában, és néhány esetben vád is ért, hogy én orvosnak adom ki magam. Én semminek sem adom ki magam, én kutató vagyok, az, hogy ez az emberek fejében hogyan csapódik le, és okoz némi keveredést, arról nem tehetek. A kutató egy adott betegség biológiai hátterét, annak működési mechanizmusát tudja feltérképezni. Ha ez sikerül, akkor lehet további kutatásokkal azt elérni, hogy az adott betegséget hogyan lehet kezelni, vagy kordában tartani. Kutatóként nyilván az onkológiai résszel, a rendelkezésre álló kezelésekkel is abszolút tisztában vagyok, de a konkrét kezelést az orvos fogja megszabni, ez az ő feladata. A betegség biológiai hátterét, a daganat- és áttétképződés folyamatát, a daganat és az onkológiai kezelések által kiváltott mellékhatásokat, a terápiás lehetőségeket és az életminőség javítására szolgáló alternatív készítmények mibenlétét viszont elmagyarázhatom neked. Ezzel foglalkozom jelenleg.

Az jó, mert azt az orvos úgysem teszi meg. Érthetően, ne adj isten! – empatikusan.

Igen, mert nincs rá idejük, ismerjük ezt. Egy orvosra naponta akár több tucat beteg is esik, szinte lehetetlen átadni a páciensnek minden értékes információt ilyen rövid idő alatt.

Egy rákkal küzdő embernek még annál is kevesebb ideje van.

Igazából pont ezért jöttem rá arra, hogy ha már ennyit tanulok, nélkülöztem azért, hogy elérjek valamit a kutatásaim során, akkor itt az ideje kézzel fogható segítséget nyújtani. Elmagyarázni egy laikus embernek, főleg egy kétségbeesett betegnek, hogy mit is jelent egy lelet, amit a legtöbb esetben senki sem

the first to tell me to apply for this, and I had encountered everything at home in the early 2000s, the youngsters in Karcag tried just about everything. I could have written about many things, but I chose marijuana, that is weed, which was already a star drug among youngsters. And the teacher and I started working on what happens in the human brain during drug use, about which the research group of Dr. József Haller and Dr. Tamás Freund published significant results at that time. The central theme of this was our own happiness center, which is the internal endocannabinoid system.

What was this research about?

In short, smoking a joint creates psychosis, just like when you are happy, it just doesn't feel as intense and concentrated as smoking weed, but the system itself is the same. Funnily we have our own "weed center" to put it simply. I wanted to pass on this result along with the history of weed, at the end of which I made an anonymous questionnaire for my research about the outskirts and my own high school. The results were very rough, with some people already actively smoking weed at the age of 14.

How did the scientific world receive a Roma student's research on drugs?

My first competition was in Csurgó, and I was placed among ecologists. In a Catholic school, as the only gypsy... I knew that the subject itself was risky, I could tell that they didn't expect much. But when I started talking, I saw, I felt how much they didn't expect that, they weren't prepared to have their stereotypes destroyed. In the end, I only finished sixth, which discouraged me, but then my teacher told me that there would be another TUDOK, the national finals here in Debrecen, so we applied. I wasn't really in the mood for it. When the first three places were announced, I thought that well, I was done for. I didn't expect to hear my own name when the grand prize was announced. It was fantastic. I knew then that I wanted to be a researcher, but I didn't know how this would become a fixed job, a salary, etc., and I could never ignore those. So, when I told my teacher that I would rather become a soldier and apply to the National Defense University, she wouldn't let me. She simply refused to sign my application form. (laughs) I really owe everything to her and my class teacher at the time, Mr. Lajos Futó.

How did this become cancer research?

I ended up majoring in Biology at the University of Debrecen, where I completed both my bachelor's and my master's degree. I like to focus on the part of genetics that deals primarily with diseases originating from mutations in genes (changes in the genetic stock), that's how cancer research came into the picture. Although many people do not know this, cancer is one of the most dangerous genetic diseases, as a single fatal mutation, a single cell is enough for it to develop.

ért, már hatalmas segítség. A vízvázalasztó az volt, amikor 2017-ben találkoztam egy esettel: egy öt éves kislány agydaganattal küzdött. A kutatásaim miatt én már akkor tudtam, hogy a Kanabisz növényből származó, legális, teljes spektrumú kivonatok (THC-szint kevesebb, mint 0,2%) milyen fontos élettani hatásokkal bírnak, és nagyon jól működik alternatív terápiaként. De ott volt a kérdés: ha meg is szerzem a kislánynak a megfelelő minőségű CBD-t, hogyan használjuk? Nem létezik sehol egy általános standard, ráadásul egy gyereknél. Úgyhogy összeraktam egy kezdetleges protokolt, hogy mi alapján kezdjünk el dolgozni, hogyan adjam a hatóanyagot. A kislány közben kemoterápiát és sugárkezelést kapott, ezek nagyon hatékonyak és nagyon kemények együtt, de egy hónap után a mellékhatások megszűntek, három hónap múlva pedig az agyában lévő maradék két góc is. A komplex terápia tehát nemcsak hatásos volt, de a mellékhatások tekintetében sokkal elviselhetőbb is. Az addig bejárt utam értelmet nyert, és eldöntöttem, hogy ezt fogom továbbvinni, elegem van az idő- és visszahúzásból az egyetemen.

A karcagi cigánytelepen nem volt visszahúzó erő, de az egyetemen igen?

Én azért nem fejeztem be a PhD-t, azért nem lettem és valószínűleg már nem is leszek soha doktor, mert a témavezetőm meghátrált a mentorálásomtól azért, mert elkezdtem dolgozni a CBD-vel. Ez nyílt titok, de már nem érdekel. Mert azt tudni kell, ha nincs témavezető, nem védhetsz. Ahhoz, hogy védj, kell egy másik témavezető. Ahhoz, hogy átvállaljon az adott egyetemen belül egy másik tanár egy docenstől, aki a témaválasztás miatt utasít el, arra körülbelül zéró az esély. Új témát választani pedig csak ezért, és előlről kezdeni mindent, na abból köszönöm nem kérek. A legdurvább az, ha van benned tehetség, tudás, akkor azt sokszor nem nézik jó szemmel, inkább visszahúzzák. Nem az van, hogy itt egy tehetség, csináljunk belőle valamit vagy valakit. Inkább mindenki védi a saját királyságát, hierarchia alapján dől el minden. Úgyhogy nem bántam meg a döntésemet.

Miért kellett ehhez az ország másik felére, az osztrák határhoz költöznöd?

Mérlegeltem a dolgokat, és mivel tudtam, hogy legközelebb így is csak Ausztriából lehet szerezni CBD-t, leültem egy osztrák nagykereskedővel, hogy mi lenne, ha összekapcsolnánk a beteget a lehetőségekkel, konkrét termékeket kínálva nekik a terápia kiegészítéseként. Megalapítottam a saját cégem, aminek célja olyan alternatív gyógymódok fejlesztése és elérhetővé tétele a betegek számára, amelyek ilyen minőségben csak korlátozottan érhetőek el – javarészt külföldről. A magyar ember zöme pedig nem tudja külföldről beszerezni.

Magyarországon miért utasítja el a szakma a betegségek holisztikus megközelítését?

Jó kérdés. Én sem az onkológia ellen vagyok, de Magyarországon az istennek se akarják megérteni és bevezetni, hogy ne akkor kezdjük a kiegészítő terápiát (palliatív terápia, tehát

Do you also interact with patients?

We cannot interact with patients on any level, only a doctor can.

So addressing you as a doctor is incorrect?

It is, but I say that in vain, they still add it! (*laughs*) Anyway, it's good that you asked that! I don't have a doctorate, and it's no secret, titles have no connection to what I'm doing. After winning the Aranypánt Award, I was featured a lot in the media, and in some cases, I was accused of pretending to be a doctor. I'm not pretending to be anything, I'm a researcher, if it gets mixed up in people's minds and causes some confusion, well, I can't help that. A researcher can map the biological background and modus operandi of a given disease. If this is successful, further research can be done to find out how to treat or control a particular disease. As a researcher, I am obviously fully aware of the oncology part and the available treatments, but the specific treatment will be determined by doctors, that is their job. However, I can explain to you the biological background of the disease, the process of tumor and metastasis, the side effects caused by the tumor and oncological treatments, the therapeutic options and the nature of alternative products aimed to improve the quality of life. That's what I'm working on right now.

That's good because doctors will never do that. Not in an understandable way or, God help us, empathetically.

Yes, because they don't have time, we know that. A doctor can see dozens of patients a day, it is almost impossible to pass on all valuable information to the patient in such a short time.

People fighting cancer have even less.

Actually, that's exactly why I realized that if I learned so much, faced so many hardships so that I may achieve something with my research, it was time to offer some tangible help. Explaining to laymen, especially desperate patients, what their test results mean, which in most cases no one understands, is already a huge help. A case I came across in 2017 was the watershed: a five-year-old girl was fighting a brain tumor. Because of my research, I had already known the important physiological effects of legal, full-spectrum extracts from the Cannabis plant (THC level less than 0.2%) and how it works very well as an alternative therapy. But there was the question: even if I get the right quality CBD for the girl, how do we use it? There is no general standard for anyone, least of all for a child. So, I put together a rudimentary protocol on how to start working, on how to administer the substance. In the meantime, she received chemotherapy and radiation therapy, which are very effective and very harsh together, but after a month the side effects disappeared, and after three months so did the two remaining nodules in her brain. Thus, the complex therapy was not only effective, but also much more tolerable in terms of side effects. And so my journey until then

pulóver/sweatshirt Dolce&Gabbana (Heaven Store)

”*Mi, értelmiségi cigányok vagyunk a legrosszabb helyzetben, mert már nem tartozunk a cigányok közé, magyarok meg ugye sosem leszünk.*”

tüneti kezelés), amikor a beteg már fél lábbal a sírban van. Szeretném megmutatni, hogy a megfelelő szakmai hozzáértéssel a CBD-t jól lehet integrálni. Most már ott tartok, hogy saját márkás termékeim vannak és aktív kapcsolatom van a betegekkel. Folyamatosan finomítok a protokollon, a leletek és kórtörténetek alapján meg tudom mondani, hogy mit és hogyan kell. Egyéni úttörője lettem ennek a módszernek Magyarországon, de közben nagyon sokan támadtak, orvosok és kollégák is. De már olyan szintre jutottam el, hogy én kezelem az orvost alternatív terápiával, mert azt mondja, „Józsi, az onkológián nem tudnak velem mit kezdeni, segíts!” Büszke vagyok arra, hogy van egy működő rendszerem, egy működő protokollom. Nyilván ez sem csodaszer, nem fogok tudni megmenteni mindenkit.

Ezt akartam pont kérdezni. Nem rak ez rád terhet?

Nem, mert az elején elmondom, hogy ez nem egy csoda-

had been given meaning, and I decided to continue with this work, I have had enough of wasting time and being held back at university.

There were no forces holding you back at the gypsy slum in Karcag, but there were at university?

I didn't complete my PhD, I didn't become and probably will never be a doctor because my supervisor backed away from mentoring me because I started working with CBD. This is an open secret, but I don't care anymore. You need to know that if you don't have a supervisor, you can't defend your dissertation. To defend your dissertation, you need another supervisor. To have another professor in a given university take you over from an associate professor who rejected you because of your choice of topic has about zero chance. And choosing a new topic just for that, and starting all over again, well, no thank you. The worst thing is that if you have talent and knowledge in you, they disapprove it, they would rather hold you back. When you have talent, they don't say let's make something or someone out of it. Rather, everyone defends their own kingdom, everything is decided on a hierarchical basis. So, I didn't regret my decision.

Why did you have to move to the other side of the country, to the Austrian border, to do this?

I considered things, and knowing that the closest place to get CBD would be in Austria, I sat down with an Austrian wholesaler to see if it was possible to connect patients with their options, offering them specific products to complement their therapy. I established my own company with the aim of developing and making available such alternative treatments to patients that have only a limited availability, mostly from abroad. Most Hungarian people cannot obtain these from abroad.

In Hungary, why does the profession reject a holistic approach to disease?

Good question. I am not against oncology either, but in Hungary, they refuse to understand and introduce that we shouldn't start complementary therapies (palliative care, i.e. symptomatic treatment) when the patient already has one foot in the grave. I would like to show that with the right expertise, CBD can be integrated well. I now have my own brand and an active relationship with patients. I'm constantly refining the protocol, I can tell them the whats and hows based on their test results and medical history. I've become an individual pioneer of this method in Hungary, but in the meantime, many people, including doctors and colleagues, attacked me. But I've gotten to the point where I treat doctors with alternative therapy because they say, "Józsi, they can't do anything for me in the oncology department, help me!" I am proud to have a working system, a working proto-

szert, de ha pár százalékot le tudok venni a terheikből, meg a szenvedéseikből, akkor megérte. Ezért nem értem az alternatív gyógymódot elutasító orvosokat. Ha az a szerencsétlen beteg három nap után végre képes lenyelni egyetlen falatot – minden túlzás nélkül –, akkor nem megérte? Az orvosnak ez egy rutindolog, a betegnek egy csoda.

Nagyon vallásos, de legalábbis mély hittel rendelkező ember vagy. Mélyszegénységben nevelkedett, daganatos betegekkel foglalkozó emberként, napi szintű kapcsolatban az egyetlen igazságtalansággal hogyan vagy képes megtartani a hitet?

Az emberek döntő hányada rosszul értelmezi a hitet. Amikor 2013-ban úgymond találkoztam Istennel, rájöttem, hogy a vallásosság azt jelenti, hogy megértsd azt, mi a feladatod az életben. A másik része az, hogy megértsd, az ittlétünk arra van, hogy megtanuljunk szeretni. Az én szubjektív véleményem szerint Istennek nincsenek olyan elvárásai, mint amiket a sok egyház vagy a sok keresztény ember gondol. Nem tudsz büntetlenül élni. Szerintem akkor van meg az egyensúly, ha tanulsz a hibáidból minden alkalommal.

És tudom, hogy amikor nagyfokú trauma ér, valakinek az elvesztése, az nagyon sok mindent felülír vagy átprogramoz benned, és meggyengül a hited. Én a legmélyebb pontjaimról is úgy hozom ezt vissza, hogy megpróbálok észrevenni, hogy mit miért vett el és mit adott vissza vagy helyette. Hiszen az ember csak utólagosan érti meg Isten akaratát.

Mit jelent neked a hírnév?

Megtanultam tudatosan használni. Megtanultam, kik azok, akikhez máshogy nem tudok eljutni. Az egész hírnevet egyrészt a kapcsolatépítésre meg lehetőségekre is lehet használni, másrészt olyan emberekhez és olyan helyekre juthatok el, ahova máskülönben nem tudtam volna. Ilyen volt például a Francia Nagykövetségen egy előadás, ahol olyan diszkriminációs dolgokról tudtunk beszélni, amikről magyarországi cigány ember talán sohasem fog. A másik része pedig baromi nagy teher. Hat év közmédiában való állandó szereplés után viszont azt mondtam, hogy itt a vége, fuss el véle – kivonom magam. Igazából ma is miattad vagyok itt. Ha nem úgy írtad volna azt a levelet, esküszöm nem mondtam volna! (nevet)

Ó, köszönöm! Számomra a megtiszteltetés. Ennek öröme felteszem az utolsó kérdést. Ha identitásról van szó, neked mi áll az első öt helyen?

Kiválasztott vagyok, Isten gyermeke. A gyermekből, álmodozóból már egyre inkább afelé megyek, hogy családapa vagyok. De nem tudok normálisan válaszolni, mert olyan átmenetek vannak! (nevet) Például a gyermeki oldalamat sohasem akarom elveszíteni. Aztán a másik átmenet, hitetlenből lettem a hit embere. Töreksem arra, hogy a jó úton haladjak. Igazából az egész élet egy tanulás.

col. Obviously, it's not a wonder drug, I won't be able to save everyone.

I have just wanted to ask that. Doesn't that burden you?

No, because I tell people at the beginning that it's not a wonder drug, but if I can take a little off their burdens and their suffering, it's worth it. That's why I do not understand doctors who reject alternative therapies. If that unfortunate patient is finally able to swallow a single bite after three days – I'm not exaggerating – then isn't it worth it? It may be a routine thing for him, it is a miracle for the patient.

You are a very religious person, but at the very least you have deep faith. Coming from extreme poverty, working with cancer patients, having to face universal injustice on a daily basis – how do you keep your faith?

The vast majority of people misinterpret faith. When in 2013, I met God so to speak, I realized that being religious means understanding what your role in life is. The other part is understanding that being here is about learning to love. In my subjective opinion, God does not have the expectations that many churches or many Christians think He has. You cannot live without sinning. I think you have balance when you learn from your mistakes every time.

And I know that when there is a great deal of trauma, the loss of someone, it overwrites or reprograms a lot of things in you and your faith weakens. During my worst times I bring my faith back by trying to figure out what he took from me and why, as well as what he gave back in return or instead of it. For we can only understand the will of God in retrospect.

What does fame mean to you?

I've learned to use it consciously. I've learned who are those I can't reach otherwise. On the one hand, all this fame can be used for networking and opportunities, and on the other hand, I can reach people and places I would not otherwise have been able to. This was the case with a lecture at the French Embassy for example, where we could talk about such discrimination issues that a Hungarian Gypsy may never be able to. It is also a damn big burden. However, after six years in the public media, I said this is the end, I'm out. Actually, I'm only here today because of you. If you hadn't written a letter like that, I swear I would have said no! (laughs)

Oh, thank you! The honor is mine. Well, in that case, I'll ask the last question. When it comes to identity, what do you have in the top five?

I was chosen, a child of God. From a child, a dreamer, I am moving towards becoming a father. But I can't give you a normal answer because there are such transitions! (laughs) For example, I never want to lose my childlike side. Then the other transition, I went from a non-believer to a man of faith. I strive to stay on the right path. Actually, the whole life is learning. ●